

Gemeente Sittard-Geleen

Beleidsplan IBOR 2012-2015

Afdeling Beheer Openbare Ruimte

c**Y**ber

Mei **2012**

Beleidsplan IBOR 2012-2015

Afdeling Beheer Openbare Ruimte gemeente Sittard-Geleen

Colofon

Opdrachtgever:
Gemeente Sittard – Geleen

Project:
50528ZU IBOR 2012-2015

Contactpersonen:
Jan Raets, teamleider C&P
Ron Grooten, planner team C&P

Senior Adviseur:
Martijn van Duuren

Projectleider:
Martijn van Duuren

Auteurs:
Geert Crielaard
Jan Roose

Datum: 16 mei 2012

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
Inleiding	9
Aanleiding en doel	9
Werkwijze	10
Proces	10
Leeswijzer	10
1 Kaders en uitgangspunten	11
1.1 Functionele gebieden	11
1.2 Beeldmeetlat	13
1.3 Beheergroepen en werkpakketten	15
1.4 Inrichting en beheer	15
2 Kwaliteit in beeld	17
2.1 Resultaten beleidsmeting mei 2011	18
2.2 Resultaten totaal gemeente: Heel/veilig en Schoon	18
2.3 Resultaten per kern	19
2.4 Resultaten per functioneel gebied	20
2.5 Vergelijking resultaten november 2010 en mei 2011	20
2.6 Vergelijking technische inspectie wegbeheer	21
3 Ambities	23
3.1 Ambitie in niveaus	23
3.2 Indeling in niveau	24
3.3 Vergelijking meting	27
3.4 Trends en Ontwikkelingen	27
Minder overheid, meer samenleving	28
Basiskwaliteit openbare ruimte	28
Meer openbare ruimte, minder budgetten	29
4 Financiële toets	31

4.1	Doelstelling	31
4.2	Werkwijze	31
4.3	Begrenzing en uitgangspunten financiële scan	32
4.4	Resultaten Dagelijks en Groot onderhoud	32
4.5	Resultaten Vervangingen	34
4.6	Conclusies	35
5	Kwaliteitsscenario's en -simulatie	37
5.1	Uitgangspunten scenario's	37
5.2	Huidige situatie	38
5.3	Basis (=B)	38
5.4	Voorgesteld scenario	39
5.5	Communicatie	40
	Bijlage 1 Begrippenlijst IBOR	41
	Bijlage 2 Kaart gebiedsindeling	43

Samenvatting

In 2004 en 2007 is gestart met het IBOR-beleid, conform voorschriften uit de gemeentewet moet dit beleid in 2011 herijkt worden. Op basis van de aanbevelingen van de audit 2010 is dit beleid minder op basis van landelijke kentallen en meer op basis van de lokale situatie in Sittard-Geleen uitgewerkt. Vanwege de behandeling van de ombuigingen in de raad van 22 maart 2012 is ervoor gekozen om het beleidsplan in juni 2012 aan de raad ter goedkeuring voor te leggen.

Het rapport is opgebouwd aan de hand van het proces dat met de werkgroep is doorlopen. Er is gestart met de beeldvorming: beelden en termen en definities zijn scherp gesteld. Vervolgens zijn een aantal basis bouwstenen opgepakt, te weten: de kwaliteitscatalogus, de selectie van beheergroepen en de kaart met functionele gebieden.

Er is een kwaliteitsmeting uitgevoerd die een goed inzicht geeft in de huidige staat.

Met de werkgroep zijn de ambitieprofielen bepaald. Dit is een toevoeging op het 'oude' beleid. Dit beleid gaf aan als ambitie uit te gaan van een B. Nu is er de keuze uit Hoog, Basis en Laag. Hierin sluit Basis aan op B. Basis is echter opgebouwd uit een percentuele verdeling van A+, A, B, C en D met het zwaartepunt op B. Een dergelijk profiel sluit aan op hetgeen wij in de praktijk waarnemen.

Verder is gekeken naar de financiën waarbij werkpakketten aan de hand van frequentie (hoe vaak) en bewerkingspercentage (te behandelen oppervlakte) zijn opgebouwd. Dit levert een doorrekening op voor de huidige situatie (op basis van de meting) en de profielen Hoog, Basis en Laag.

De uitkomsten zijn vergeleken met de huidige begroting. Kanttekening hierbij is dat de begroting voor dagelijks en groot onderhoud direct inzichtelijk is, voor vervangingen (op einde levensduur) is dit door de begrotingssystematiek van afschrijving en rente niet 1-op-1 inzichtelijk te maken. In alle scenario's is de jaarlijkse vervangingsbehoefte 'netto' doorgerekend.

In dit plan wordt differentiatie op beheer voorgesteld volgens onderstaand scenario. In dit scenario is het mogelijk om 1 mln te bezuinigen op beheer van de Openbare Ruimte. De parels gaan we op HOOG onderhouden. De hoofdwegen, woonwijken en bedrijventerreinen gaan we op BASIS=B onderhouden. Het buitengebied op LAAG.

Gebiedstype		Parels	Woonwijken	Hoofdwegen	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen						
Groen		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Meubilair						
Meubilair		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Reiniging						
Reiniging		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Verharding						
Verharding		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Riolering						
Kolken en (lijn)goten		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Civiele kunstwerken						
Civiele kunstwerken		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Water						
Sloten		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
VERSCHIL		KWALITEITSKEUZE				
		Kosten o.b.v kwaliteitskeuzes			€	18.916.919
		Huidige budget			€	19.849.283
		OVERIGE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Overige kosten openbare ruimte zoals riolering, afvalinzameling, kunstwerken, gladheidbestrijding e.d.				
		TOTALE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Totale kosten o.b.v. keuzes			€	18.916.919
		Totale kosten huidig budget + overige kosten			€	19.849.283

Hiermee is een scenario ontstaan dat recht doet aan een aantal uitgangspunten:

- Er is een differentiatie in kwaliteit
- De kwaliteiten sluiten aan bij de huidige beleving van de inwoners van Sittard-Geleen
- Het voorstel heeft een stevige fundatie in werkpakketten en draagvlak op de afdeling.
- Het voorstel is toekomstgericht en biedt mogelijkheden voor verfijning in bewonersparticipatie.

In dit scenario is geen financiële ruimte beschikbaar voor calamiteiten als bijvoorbeeld storm- en vorstschade en ziektebestrijding (bv kastanjeziekte) bij bomen waardoor grote hoeveelheden bomen gerooid dienen te worden. Aanvullend wordt groen dat in beheer duur is, omgevormd naar groen dat in het beheer goedkoper is. Denk hierbij aan zomer- en wintergroen dat vervangen wordt door gazon. Rozenperken die vervangen worden door gazon. Geen geraniumzuilen meer. Vakken die technisch in slechte staat verkeren, worden meteen vervangen door in beheer goedkoper groen

Dit beleidsplan beschrijft de uitgangspunten om te komen tot implementatie van beheer op onderdelen. Het beschrijft daarbij niet de werkzaamheden als bv hoe vaak maaien we gazon, hoe vaak reinigen we de goot en waar moeten we gaan vervangen. Het beleidsplan voorziet in een scenario waarmee de beheerorganisatie verder kan uitbouwen en kan werken aan de opdrachten hoe vaak, wanneer en waar.

Inleiding

In mei 2011 heeft het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Sittard-Geleen opdracht verstrekt tot het opstellen van een plan over het integraal beheer van de openbare ruimte, IBOR 2012-2015.

Aanleiding en doel

In artikel 212 van de gemeentewet is opgenomen dat het college eens in de vier jaar een nota aan de gemeenteraad dient aan te bieden over het onderhoud van openbare ruimte. Aangezien het huidige basisniveau (=B-niveau) openbare ruimte Sittard-Geleen in 2007 door de gemeenteraad is vastgesteld, dient het beheerniveau dit jaar opnieuw vastgesteld te worden. Daarnaast is in het coalitieakkoord de wens aangegeven om het onderhoud van de openbare ruimte te differentiëren in de stad.

In 2004 en 2007 is door gemeente Sittard-Geleen een IBOR-beleid op basis van CROW-uitgangspunten opgezet. Deze systematiek wordt in dit rapport verder uitgebreid.

In 2010 heeft een audit plaatsgevonden van het IBOR-beleid. Een van de sterkste aanbevelingen uit deze audit is te komen tot een meer gedetailleerde onderbouwing van de IBOR-budgetten. Aan deze aanbeveling is in dit rapport tegemoet gekomen.

Termen en definities zijn in bijlage 1 te vinden.

Enkele uitgangspunten voor het nieuwe IBOR-beleid zijn:

- Het IBOR-plan moet volledig op maat gemaakt zijn voor gemeente Sittard – Geleen, waarbij de plannen uit 2004 en 2007 als basis dienen.
- Het bestuur moet de mogelijkheid geboden worden te kunnen kiezen uit een pakket van gedifferentieerde kwaliteitskeuzes.
- De uitgangspunten van de IBOR-systematiek moeten helder zijn bij de beheerders door middel van een goede verankering op werkpakketniveau.
- Toezicht en monitoring verankeren in een systeem van procesmatige monitoring en toezicht
- Terugkoppeling naar bestuur van opgedane kennis vanuit de IBOR-systematiek.
- Goede inbedding van het werkbedrijf in de uit te voeren werkzaamheden.
- Oriëntatie vanuit het nieuwe IBOR-systeem naar bezuinigingsmogelijkheden.

Openbare ruimte:

De buitenruimte die voor iedereen toegankelijk is. Het betreft de wegen, parken, pleinen e.d. Het is een plaats waar een groot deel van het publieke leven zich afspeelt.

- Het verkennen van mogelijkheden om burgerparticipatie (actief burgerschap) de komende jaren binnen het nieuwe IBOR-systeem een structurele en prominente plek te geven.

Werkwijze

Cyber heeft tot doel het plan IBOR 2012-2015 specifiek toe te spitsen op de lokale situatie van Sittard – Geleen. De kennis van de plannen uit 2004 en 2007 wordt benut om het herijkte IBOR-plan goed in de organisatie in te bedden.

Er wordt gestuurd vanuit de kennis uit de praktijk. Kennisoverdracht en handvatten voor beheer zijn daarbij belangrijke producten voor de beheerders, afdeling en daarbij ook het management en de politiek. Separaat aan dit plan worden met de beheerders smartcards opgesteld voor hun eigen discipline. Deze smartcards borgen dat de organisatie werkt met de principes van beeldgericht werken.

Het resultaat van de herijking van het IBOR-plan behelst daarom naast het feitelijke rapport ook het proces, scholing en kennisoverdracht met als resultaat dat de beheerders daarna beter dan voorheen toegerust zijn om hun opdrachtgeverschap professioneel uit te voeren.

Het proces is uitgewerkt met een projectgroep, waaraan alle beheerders deelnemen.

Aansluitend aan dit rapport zal voor de uitvoeringsorganisatie de feitelijke implementatie volgen van het beeldgericht werken. Dit is een geleidelijk proces dat enkele jaren in beslag kan nemen.

Proces

Dit rapport vormt een beslissingsdocument voor de politiek over de keuze van beheerniveaus. De raadscommissie krijgt inzicht in de werking van het simulatieprogramma, waarmee ze direct zicht hebben op zowel de financiële gevolgen als wel de gevolgen voor de beeldkwaliteit. Deze simulatie heeft in november 2011 in de commissie plaatsgevonden.

Het college van B&W zal één scenario voorleggen aan de raad.

Leeswijzer

Het rapport houdt de volgorde en planning aan die is doorlopen tijdens het proces van beeldvorming en ontwikkeling tot vaststelling en toetsing. De hoofdstukindeling is daarop gebaseerd.

Met dit keuzemodel en daarbij de kwaliteitsbeelden per beheerdiscipline worden strategische afspraken gemaakt.

1

Kaders en uitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft het kader voor het IBOR-plan van gemeente Sittard – Geleen. Hierin worden de uitgangspunten, gebiedsindeling, beeldmeetlatten en beheergroepen beschreven.

De openbare ruimte van gemeente Sittard – Geleen moet schoon, heel en veilig zijn.

Niet alleen de inrichting van de openbare ruimte zorgt hiervoor, ook het beheer en onderhoud draagt hieraan bij.

Het onderhoudsniveau is afhankelijk van verschillende parameters, zoals financiën, wensen- en eisenpakket, politieke keuzes.

1.1 Functionele gebieden

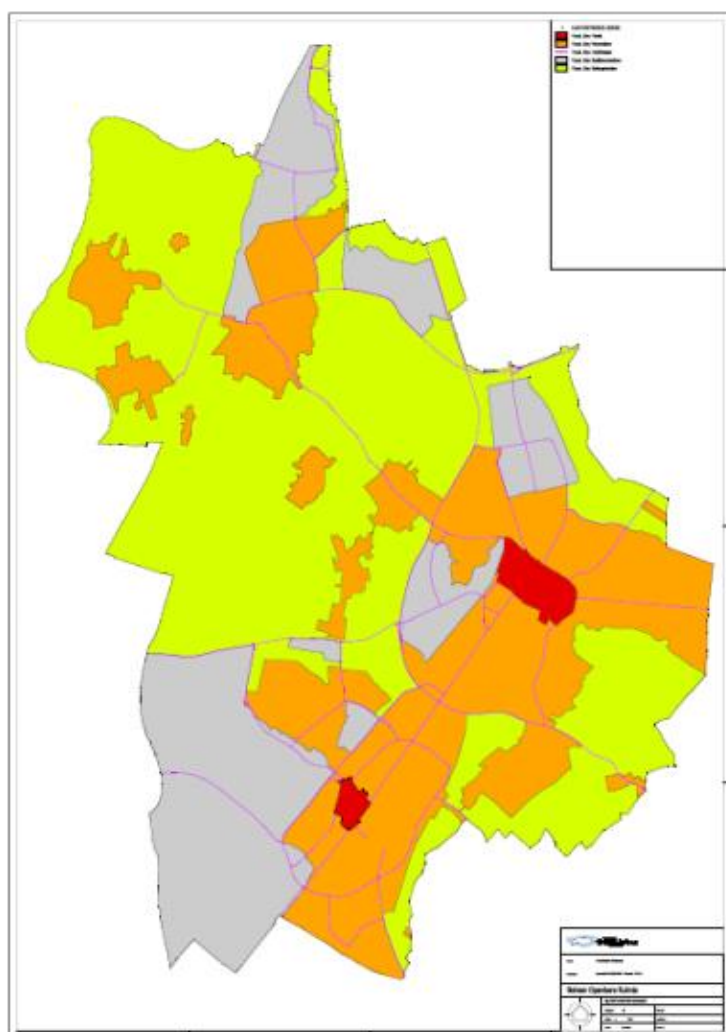
Om in de toekomst gedifferentieerde kwaliteitskeuzes te maken is het nodig om Sittard – Geleen in te delen in functionele gebieden.

Functionele gebieden zijn homogene gebieden in uitstraling, gebruik en beheer. Deze functionele gebieden hebben ieder een eigen kwaliteitsstandaard en beheerniveau. Hierdoor is het mogelijk per gebied te kiezen voor het niveau van onderhoud en beheer.

De gemeente Sittard– Geleen is ingedeeld in een vijftal functionele gebieden:

- Parels
- Woonwijken
- Hoofdwegen
- Bedrijventerreinen
- Buitengebied

In een overzichtskaart (bijlage 2) zijn de vijf gebieden in kleur aangegeven. Hieronder is een verkleinde afbeelding opgenomen.

Om het overzichtelijk te houden in de keuzes en in identiteit en beheermaatregelen is ervoor gekozen om vijf duidelijk verschillende gebieden aan te wijzen. Daarnaast is er ook voor gekozen om niet te gedetailleerd kleine snippers te verbijzonderen, zoals bijvoorbeeld een kerkpleintje dat gewoon nu onder Woonwijken valt en niet een eigen beheerintensiteit kent.

Elk gebied heeft zijn eigen identiteit en functie en daarmee ook een eigen beheer- en onderhoudsniveau.

Parels:

Onder parels worden alle gebieden geplaatst die een speciale functie en beleving hebben. Er is gekozen om de twee stadscentra van Sittard en Geleen toe te voegen aan het functionele gebied "Parel". De parels zijn het visitekaartje van de gemeente.

Woonwijken:

Alle woongebieden binnen de bebouwde kom. Ook wijkparken, stadspark en begraafplaatsen kunnen onder woonwijken vallen, evenals kleine winkelcentra. Ondanks de verschillen in leeftijd, woningdichtheid en type woningen wordt het beheer van de woonwijken eenduidig opgepakt.

Hoofdwegen:

Alle belangrijke doorgaande wegen met uitzondering van hoofdwegen die door Parels lopen en op dat punt onder Parels vallen.

Bedrijventerrein:

Bedrijventerreinen en industriegebieden waar mensen komen om te winkelen, te werken of te sporten. De terreinen kenmerken zich veelal door hun zakelijke functionele inrichting.

Buitengebied:

Het gebied buiten de bebouwde kom, dat in beheer is bij de gemeente, inclusief natuurgebieden, bermen, veldwegen en oevers.

Het beheer van het buitengebied is gericht op differentiatie in flora en fauna en heeft een belangrijke functie ten aanzien van recreatie.

1.2 Beeldmeetlat

Om de beeldkwaliteit te meten, is een meetinstrument nodig. Voor de gemeente Sittard-Geleen is dit de kwaliteitcatalogus. Deze catalogus bestaat uit beeldmeetlatten voor elk onderdeel in de openbare ruimte, zoals een paaltje, asfaltverharding of sierplantsoen.

Een beeldmeetlat is een reeks van vijf beelden, waarin in aflopende mate de kwaliteit is vastgelegd, bijvoorbeeld voor onkruid op verharding. Het hoogste kwaliteitsbeeld is aangeduid met een A+, het laagste met een D. De beheerniveaus A+ en D zijn theoretische niveaus, ze komen slechts incidenteel op onderdelen voor. Ze gelden als referentiekader. A+ komt bijvoorbeeld voor in nieuw aangelegde situaties en D kan incidenteel voorkomen, maar zal nooit een streefkwaliteit zijn. Er is bij niveau D sprake van kapitaalvernietiging. In de praktijk draait het beheer dus om drie niveaus: A, B en C.

In figuur 1.1 is een voorbeeld meetlat weergegeven, die de marge weergeeft waarbinnen het sierplantsoen schade vertoont.

GROEN - staat sierplantsoen

A+

A

B

C

D

De beplanting is gesloten, oogt netjes en vitaal en heeft geen dode takken.

De beplanting is bijna gesloten, oogt netjes en vitaal en heeft nauwelijks dode takken.

De beplanting is niet gesloten, oogt redelijk netjes en vitaal en heeft incidenteel dode takken.

De beplanting is open en oogt rommelig, minder vitaal en heeft hier en daar dode takken.

De beplanting is erg open en oogt zeer rommelig, niet vitaal en heeft regelmatig dode takken.

Belangrijkste normen:

kaal oppervlak: 0% per 100 m²

mate 'holle' heesters 0% per 100 m²

dode takken: 0% per 100 m²

storende takken: 0% per 100 m²

Belangrijkste normen:

kaal oppervlak: ≤ 5% per 100 m²

mate 'holle' heesters ≤ 0% per 100 m²

dode takken: ≤ 1% per 100 m²

storende takken: ≤ 5% per 100 m²

Belangrijkste normen:

kaal oppervlak: ≤ 10% per 100 m²

mate 'holle' heesters ≤ 2,5% per 100 m²

dode takken: ≤ 5% per 100 m²

storende takken: ≤ 10% per 100 m²

Belangrijkste normen:

kaal oppervlak: ≤ 25% per 100 m²

mate 'holle' heesters ≤ 5% per 100 m²

dode takken: ≤ 10% per 100 m²

storende takken: ≤ 20% per 100 m²

Belangrijkste normen:

kaal oppervlak: > 25% per 100 m²

mate 'holle' heesters > 5% per 100 m²

dode takken: > 10% per 100 m²

storende takken: > 20% per 100 m²

TOELICHTING

'Holle' heester = oude heester die van binnen bladloos is met veel dood hout.

'Storende' tak = dode tak of uitschieter.

cuber

Figuur 1.1 Voorbeeld beeldmeetlat sierplantsoen

De beeldmeetlatten zijn gesplitst in onderwerpen over reiniging (schoon) en de staat van een onderdeel (heel, veilig). Op deze wijze vertegenwoordigen de beeldmeetlatten de thema's schoon, heel en veilig.

Herkomst beeldmeetlatten

De kwaliteitcatalogus bestaat uit een selectie van samengestelde beeldmeetlatten. Deze beeldmeetlatten zijn direct gerelateerd aan de schaalbalken van het CROW.

CROW is een nationaal kennisplatform en een not-for-profit organisatie voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte voor de aannemerij en overheidsinstellingen. De CROW heeft een kwaliteitcatalogus voor de openbare ruimte opgesteld. Hierin zijn ca. 200 schaalbalken opgenomen. De schaalbalken gaan tot in detail in op de technische kwaliteit van een onderdeel uit de openbare ruimte. Deze schaalbalken hebben dezelfde indeling als de beeldmeetlatten uit de kwaliteitcatalogus van de gemeente Sittard-Geleen.

1.3 Beheergroepen en werkpakketten

Werkzaamheden aan de openbare ruimte kunnen worden onderverdeeld in beheergroepen en binnen beheergroepen weer in werkpakketten.

Een voorbeeld van een beheergroep is 'gazon'. Binnen de beheergroep gazon zijn er meerdere werkpakketten, bijvoorbeeld: maaien, afval verwijderen, molshopen weghalen, etc. In Sittard – Geleen wordt gewerkt met het digitale beheersysteem van Grontmij, Dg-Dialog. Hierin zijn van de beheergroepen, werkpakketten, hoeveelheden en inspecties ingevoerd.

Met dit rapport wordt een koppeling gelegd tussen de beheergroepen en werkpakketten en de beheerniveaus.

1.4 Inrichting en beheer

Parallel aan de indeling in functionele gebieden heeft team Ruimtelijk Ontwerp ook een indeling van de stad gemaakt voor de inrichting van de ruimte. De gebiedsindeling van team Ruimtelijk Ontwerp loopt voor een groot gedeelte gelijk aan de gebiedsindeling voor de in dit rapport beschreven indeling in functionele gebieden.

Van belang is dat inrichting en beheer op elkaar aansluiten. Bijvoorbeeld een plein met een hoogwaardige inrichting 'verdient' een hoog beheerniveau. Met het vaststellen van het IBOR-plan is deze aansluiting grotendeels geborgd.

In inrichting en beheer worden vaak andere termen gebruikt, ook hierin zijn parallellen te trekken, deze staan hieronder schematisch weergegeven.

Inrichtingsniveaus	Beheerniveau
Exclusief	Hoog
Plus	Basis
Standaard	Basis
Buitengebied	Laag

2

Kwaliteit in beeld

Het IBOR-plan concentreert zich op beheer en onderhoud. Een goed beheer en onderhoud vormen een belangrijke uitgangspunt voor het gewenste kwaliteitsbeeld. Om grip te krijgen op de kwaliteit is het belangrijk om de kwaliteit te meten. Op basis van de CROW-beeldmeetlatten is dit ook gedaan. Over heel Sittard-Geleen zijn op 150 punten alle meetlatten beoordeeld. Dit aantal is significant voldoende om een goed beeld van de hele stad te krijgen. Tevens is de vergelijking gemaakt met een uitgevoerde meting in november 2010.

Door regelmatig te meten ontstaat er daadwerkelijke sturing op beeldkwaliteit. Het beleid wordt regelmatig beoordeeld (beleidsmeting), aansturing van aannemer en eigen dienst krijgen vorm (besteksmeting) en op specifieke onderdelen kan worden ingezoomd (beheermeting). Deze metingen geven de afdeling de mogelijkheid om regelmatig terug te koppelen over de voortgang van IBOR. Monitoring en structureel terugkoppelen zal in de P&C-cyclus ingebouwd worden. Dit was ook een van de aanbevelingen uit de audit die is uitgevoerd.

Meetmethode

De kwaliteit van de openbare ruimte kan op diverse manieren worden gemeten. Het is noodzakelijk dat voorafgaand aan de meting de meetmethode wordt bepaald. Voor deze beleidsschouw zijn de locaties van de punten als volgt bepaald. De locaties van de punten zijn willekeurig gekozen waarbij:

- het aantal punten zo gelijkmatig mogelijk verdeeld is over de wijken en gebiedstypen;
- er zoveel mogelijk onderdelen in een punt aanwezig zijn.

Voor de beleidsschouw in de gemeente Sittard-Geleen wordt vervolgens als volgt gemeten:

Op de stadsplattegrond zijn een representatief aantal meetpunten vastgelegd. Het meten van deze punten gaat als volgt: Ga op een punt staan, kijk in een straal van circa 50 meter om dit punt en loop binnen deze straal om alle objecten goed te kunnen beoordelen.

Met behulp van de meetlatten uit de kwaliteitcatalogus kan het punt worden beoordeeld.

2.1 Resultaten beleidsmeting mei 2011

In deze paragraaf worden de meest in het oog springende resultaten van de beleidsmeting in mei 2011 uiteengezet. De volledige resultaten (figuren) van de meting zijn separaat aan de afdeling BOR aangeleverd.

In de onderstaande paragrafen volgt een overzicht van de hele gemeente, totaal conclusies per kern en per functioneel gebied, de vergelijking met de meting van 2010 en de vergelijking met het technische wegbeheer.

Daar waar in de meting rond de 10% of meer aan C en D scores te zien zijn wordt hier melding van gemaakt.

In de financiële vertaling is het onderwerp Schoon veelal gekoppeld aan de budgetten van het Dagelijks onderhoud (DO) en Groot onderhoud (GO). Heel en Veilig is meer gerelateerd aan Vervangingen (VV).

2.2 Resultaten totaal gemeente: Heel/veilig en Schoon

De openbare ruimte van gemeente Sittard-Geleen moet schoon, heel en veilig zijn.

De gemeten beeldmeetlatten zijn onderverdeeld in twee categorieën:

1. Heel/veilig
2. Schoon

De categorie Heel/veilig scoort in vergelijking met Schoon het hoogste percentage C en D.

In de onderstaande tabel staan negatieve en positieve scores per beeldmeetlat per categorie weergegeven.

	Wat is goed	Wat kan beter
Totaal Heel/veilig	Opkroonhoogte boom Staat afvalbak Staat boom Staat openbare verlichting	Maaibeeld ruw gras Maaibeeld gazon Profiel oever Staat asfaltverharding Staat elementverharding Markeringen
Totaal Schoon	Grofvuil in groen Grofvuil in verharding Uitwerpselen verharding	Bladafval in groen Onkruid op verharding Zwerfafval in groen

Conclusies totaal gemeente

Het maaibeeld ruw gras en gazon scoort laag, wellicht doordat er aan de meting een droge periode voorafging. Het ruwe gras was waarschijnlijk nog niet gemaaid (normaliter in juni).

De verharding (asfalt en element) scoort niet heel hoog. Achterstallig onderhoud is mogelijk de oorzaak.

Er was na de regenperiode en hoge temperatuur relatief veel onkruid op de verharding aanwezig, dit is een incident.

2.3 Resultaten per kern

De gemeten beeldmeetlatten zijn onderverdeeld in de drie kernen:

1. Born
2. Sittard
3. Geleen

In de onderstaande tabel staan scores per kern weergegeven.

Kwaliteit per kern	Heel/veilig			Schoon		
	C	D	Totaal	C	D	Totaal
Born	11%	1%	12%	3%	1%	4%
Geleen	12%	3%	15%	4%	1%	5%
Sittard	10%	5%	15%	5%	0%	5%

Conclusies overall per kern

Born behaalt de hoogste score bij de categorie heel/veilig en schoon t.o.v. Geleen en Sittard (zie de onderstaande tabel, alleen C en D wordt weergegeven).

Met name de beeldmeetlatten maaibeeld ruw gras scoren het laagst in Sittard. Bij de overige beeldmeetlatten zijn minimale verschillen tussen de kernen waar te nemen.

2.4 Resultaten per functioneel gebied

De gemeten beeldmeetlatten zijn onderverdeeld in de drie kernen:

1. Parels
2. Woonwijken
3. Hoofdwegen
4. Bedrijventerrein
5. Buitengebied

In de onderstaande tabel staan scores per functioneel gebied weergegeven.

Kwaliteit per gebiedstype	Heel/veilig			Schoon		
	C	D	Totaal	C	D	Totaal
Parels	10%	1%	11%	1%	0%	1%
Woonwijken	11%	2%	13%	6%	1%	7%
Hoofdwegen	9%	3%	12%	3%	1%	4%
Bedrijventerrein	12%	4%	16%	6%	3%	9%
Buitengebied	14%	8%	22%	0%	4%	4%

Conclusies overall per functioneel gebied

In de onderstaande tabel staan de percentages C en D per gebiedstypen aangegeven. Hieraan is af te lezen dat op heel/veilig en schoon het centrum/parels de hoogste kwaliteit behalen. Het buitengebied scoort het laagste bij de categorie heel/veilig.

De hoge C-D-scores op heel-veilig vallen op ten opzichte van schoon.

2.5 Vergelijking resultaten november 2010 en mei 2011

In november 2010 is een schouw uitgevoerd. Onderstaand vergelijken wij de resultaten van november 2010 en mei 2011. De resultaten totaal worden visueel ondersteund door tabellen.

Er dient rekening mee te worden gehouden dat er in november bijvoorbeeld geen onkruid groeit en dus de meting positief kan hebben beïnvloed in vergelijking met mei 2011. Dit geldt vice versa voor bladafval in november. Een zuivere vergelijking wordt verkregen door in dezelfde maand te meten.

Kwaliteit Totaal Heel/veilig:	A+	A	B	C	D
Resultaten Nov 2010	0%	61%	26%	11%	2%
Resultaten Mei 2011	0%	67%	19%	11%	3%
Verbetering t.o.v. nov 2010:	-	Ja	Nee	-	Nee

Ten opzichte van november 2010 is er in mei 2011 is er bij de categorie Heel/veilig iets meer C + D gemeten. In de rapportage van november 2010 is al waargenomen dat er een risico ontstaat op vervangingen (D-scores), dit wordt in de meting van mei bevestigd.

Opvallend is dat het percentage A is gestegen (zie de onderstaande tabel). Kwaliteit C en D opgeteld komen overeen bij beide metingen. Het percentage A is gestegen in mei 2011.

Kwaliteit Totaal Schoon:	A+	A	B	C	D
Resultaten Nov 2010	0%	62%	27%	9%	2%
Resultaten Mei 2011	0%	76%	19%	4%	1%
Verbetering t.o.v. nov 2010:	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja

Vergelijken we de categorie Schoon dan is hier een verbetering waar te nemen. Met name het percentage A is behoorlijk gestegen. Daarnaast zijn de kwaliteiten C en D afgenomen.

2.6 Vergelijking technische inspectie wegbeheer

De methodiek van beeldmeting is niet de enige methodiek om grip te krijgen op de kwaliteit. Eigen waarnemingen en technische metingen zijn zeker relevant.

Binnen het wegbeheer wordt jaarlijks een visuele technische inspectie uitgevoerd, die vervolgens wordt ingebracht in het beheersysteem. De uitkomsten van deze systematiek zijn vertaald naar de beeldkwaliteitsniveaus. Waarbij de vertaling nog niet geheel synchroon loopt, het percentage A+ en A ligt relatief hoog.

In deze meting valt op dat er op onderdelen stevige C en D-scores zijn. Dit kan wederom duiden op achterstallig onderhoud en dat heeft invloed op de vervangingsbudgetten. Een andere oorzaak is de vorstschade die na de winter 2010-2011 een aanslag heeft gepleegd op het wegennet. Niet alleen in deze gemeente, maar ook regionaal/provinciaal tot gigantische schades aan het asfalt gevolg heeft gehad. Schades die in 2011 grotendeels weer verholpen zijn binnen het extra beschikbaar gestelde budget.

Ook voor de andere disciplines zullen kwaliteitsmetingen verder opgebouwd en uitgewerkt worden. Dit wordt in het implementatietraject, direct volgend op dit plan uitgewerkt. Op deze manier kunnen bepaalde

keuzes en de mogelijke consequenties duidelijker vooraf zichtbaar gemaakt worden, maar geeft het tevens de mogelijkheid op beter te sturen op resultaat.

3

Ambities

3.1 Ambitie in niveaus

Voor Sittard – Geleen is gekozen om met drie beheerniveaus te werken, te weten, Hoog – Basis (=B) - Laag. Deze ambities geven per gebied weer hoe schoon, heel en veilig de openbare ruimte beheerd wordt. Deze ambities kunnen voor de verschillende functionele gebieden verschillen.

In een eerdere situatie is al gewerkt met niveau B als basisniveau voor heel Sittard-Geleen. In deze rapportage wordt het voorstel uitgewerkt om de niveaus van onderhoud voor de verschillende gebieden te benoemen op Hoog, Basis (=B) en Laag. Hiermee is de in het coalitieakkoord genoemde differentiatie in beheerniveaus onder handbereik.

Bij alle niveaus, Hoog – Basis (=B) – Laag wordt het spectrum uit de CROW-beeldsystematiek van A+ tot en met D verwerkt in percentages die voor dat niveau mogen voorkomen.

Deze benaderwijze is een toevoeging op de systematiek zoals die tot nu toe gehanteerd is, en landelijk veel gehanteerd wordt. De toevoeging van percentages per beheerniveau heeft als voordeel dat dit aansluit bij de praktijk, deze heeft een cyclisch karakter.

Bij niveau Basis zal in de praktijk een uitvoerende dienst ingrijpen als er C-niveau wordt bereikt, het niveau wordt dan naar een A+ of A gebracht. Na verloop van tijd vervalt het niveau van A, via B naar C. Dus in de waarneming buiten zullen alle niveaus voorkomen.

3.2 Indeling in niveau

Hoog

Toelichting beheerniveau:

Beheeruitgangspunt voor deze gebieden is dat de openbare ruimte een aantrekkelijk en acceptabel verzorgd en schoon beeld vertoont, enige schade kan vertonen, maar in een verkeersveilige situatie verkeert. Onkruidgroei en zwerfvuil behoren slechts binnen zeer beperkte grenzen tot het beeld van de openbare ruimte. De openbare ruimte vertoont nauwelijks oneffenheden in verharding en nauwelijks schade aan inrichtingselementen. Het groen is volledig, vertoont nauwelijks schades en is verzorgd.

Foto Schoon

Foto Heel/Veilig

Kernwoorden: *netjes, functioneel, veilig en gebruiksgemak*

Kwaliteitsniveau	A+	A	B	C	D
Hoog	15%	50%	29%	5%	1%

BEHEERUITGANGSPUNTEN

Schoon	Heel	Veilig
– Weinig zwerfvuil – Geen of weinig graffiti – Schoon meubilair – Enig veegvuil aanwezig – Weinig onkruid op verharding en in groen	– Materialen hebben verzorgde uitstraling – Meubilair is heel en netjes – Verharding is heel – Groenvakken vertonen vrijwel geen gaten. Vrijwel geen schades aan bomen	– Veilige verkeerssituaties – Straten met voldoende openbare verlichting – Geen overhangend groen

BASIS

Toelichting beheerniveau:

Als beheeruitgangspunt geldt, dat de openbare ruimte wordt gekenmerkt door een acceptabel verzorgd en schoon beeld en dat de openbare ruimte in een verkeersveilige situatie verkeert. Onkruidgroei en zwerfvuil behoren binnen bepaalde grenzen tot het beeld van de openbare ruimte. Incidenteel komen oneffenheden in verhardingen voor in ongevaarlijke grootheden. Ook komt er incidenteel een bepaalde mate van schade aan inrichtingselementen en aan het groen voor.

Foto Schoon

Foto Heel/Veilig

Kernwoorden: *functioneel, instandhouding, waarboring veiligheid*

Kwaliteitsniveau	A+	A	B	C	D
Basis (=B)	5%	35%	50%	7%	3%

BEHEERUITGANGSPUNTEN

Schoon	Heel	Veilig
– Enig zwerfafval wordt geaccepteerd – Graffiti is aanwezig – Functioneel meubilair – Veegvuil is aanwezig – Enig onkruid op verharding en in het groen	– Materialen zijn functioneel – Het meubilair is heel en functioneel – Enige schade aan verharding en bermen – Enkele schades in groenvakken en aan bomen	– Verkeerssituaties betreft vrij zicht op wegen, bermen en uitzichthoeken – Straten met acceptabele openbare verlichting – Op enkele plaatsen overhangend groen

Laag

Toelichting beheerniveau:

Beheeruitgangspunt voor deze gebieden is dat de openbare ruimte een iets minder schoon en verzorgd beeld vertoont en iets meer schade kan vertonen, maar wel in een verkeersveilige situatie verkeert. Onkruidgroei en zwerfvuil worden meer toegestaan, net als een bepaalde mate van oneffenheden in verhardingen bepaalde mate van schade aan inrichtingselementen. Schades aan beplanting komen voor.

Foto Schoon

Foto Heel/Veilig

Kernwoorden: *functioneel, in standhouding, veilig, onderhoudsarm*

Kwaliteitsniveau	A+	A	B	C	D
Laag	0%	15%	40%	38%	7%

BEHEERUITGANGSPUNTEN

Schoon

- Zwerfafval wordt geaccepteerd
- Veel graffiti aanwezig
- Meubilair kan besmeurd zijn
- Veel veegvuil aanwezig
- Onkruid op verharding en in groen is aanwezig

Heel

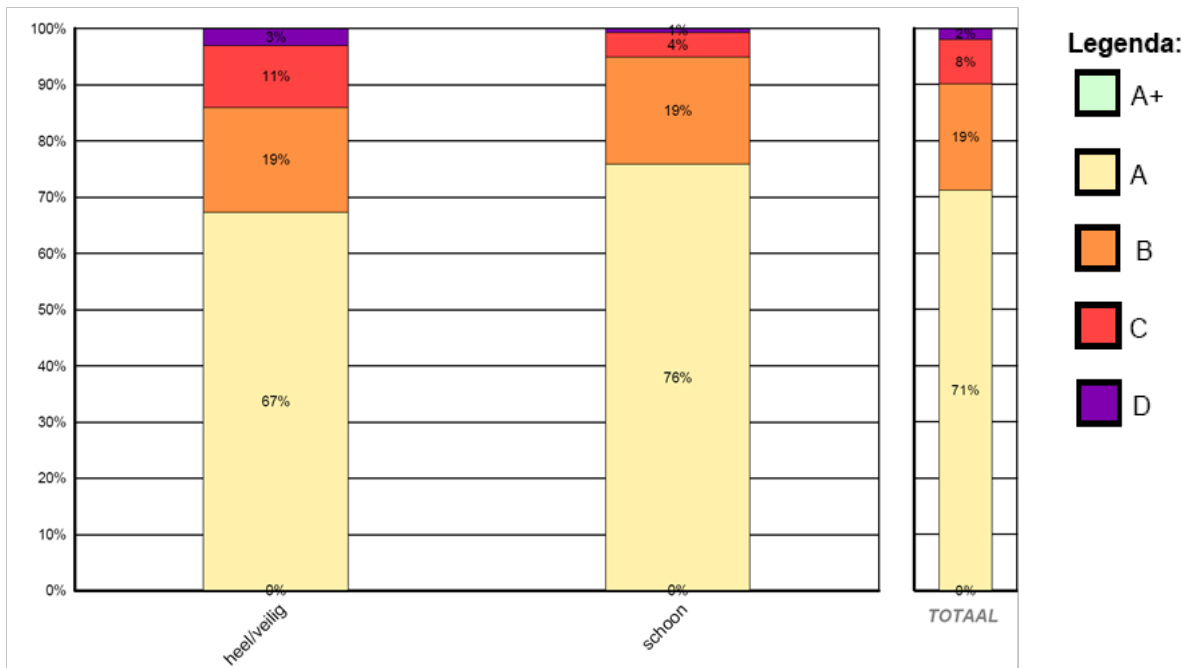
- Materialen zijn matig functioneel
- Het meubilair is beperkt beschadigd en matig functioneel
- Schade aan verharde en onverharde bermen komt voor
- Schades in groenvakken en aan bomen komen voor

Veilig

- Acceptabele verkeersveilige situatie
- Straten met matige openbare verlichting
- Er is overhangend groen aanwezig

3.3 Vergelijking meting

In de meting van mei is het volgende kwaliteitsprofiel te zien:

Voor Schoon wordt er op dit moment een profiel Hoog gescoord. Voor Heel/Veilig valt het percentage A in het profiel Hoog. Het percentage C-D scores liggen een fractie onder B-niveau.

In de meting van de audit van november 2010 was het beeld ook profiel Hoog voor Schoon en een kritische grens voor Heel en Veilig.

Voor de afdeling ligt er dus een uitdaging om (uitgaande van een Basis-profiel) meer te gaan sturen. Dus meer variatie binnen schoon en scherper sturen op de kritische grens van Heel en Veilig. Het consequent meten van de kwaliteit zal hier handvatten voor geven.

3.4 Trends en Ontwikkelingen

Met dit beleidsplan IBOR 2012-2015 wordt ook alvast vooruit gekeken naar trends en ontwikkelingen die de komende jaren ook van invloed zijn op het beheer van de openbare ruimte in Sittard-Geleen. Het gaat hierbij om:

- Minder overheid, meer samenleving: herijking van de rol van de overheid;
- Vergrijzing: andere eisen aan beheer en inrichting van de openbare ruimte;
- Krimp: 'transformatie' van de openbare ruimte in woongebieden.

Minder overheid, meer samenleving

De zorg voor de openbare ruimte is een basistaak van de gemeente. Toch speelt de mening, betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid van de gebruiker van deze ruimte een steeds belangrijkere rol. Dit is ook in lijn met de ontwikkeling in overheidsland, om meer zeggenschap en verantwoordelijkheid bij burgers (= bewoners, instellingen en bedrijven) te leggen. Deze ontwikkeling is deels ingegeven door de steeds schaarser wordende middelen, maar vooral ook door het groeiende besef dat leefbaarheid niet door de overheid gemaakt wordt, maar door burgers zelf.

De veranderende relatie tussen burger en overheid krijgt hoe dan ook zijn weerslag op de wijze waarop het beheer van de openbare ruimte in de (nabije) toekomst georganiseerd wordt. De IBOR-methodiek is weliswaar sterk financieel en technisch georganiseerd, maar biedt in de uitwerking goede mogelijkheden voor participatie. Alle gegevens kunnen op wijkniveau worden ingezet:

- Van kwaliteitsmetingen kan een wijk worden verbijzonderd, waardoor op wijkniveau inzicht komt in de staat van onderhoud.
- Het model van kwaliteitskeuze per wijk, kan per wijk worden verbijzonderd waardoor inzicht ontstaat in de kosten op wijkniveau.
- IBOR-blauw blijft in stand voor kleine (her)inrichtingen op wijkniveau.

Deze ingrediënten bieden kansen om burgers bij het beheer van de openbare ruimte mee te laten denken, mee te laten beslissen en mee te laten doen. De wijze waarop de gemeente Sittard-Geleen hier vorm en inhoud aan kan geven gaan we de komende jaren gefaseerd verkennen. Een eerste verkenning heeft in 2011 al plaatsgevonden met de pilot bomen in de wijk Geleen-Zuid.

Basiskwaliteit openbare ruimte

Een maatschappelijk ontwikkeling waar Sittard-Geleen en de regio de komende jaren steeds meer mee te maken krijgt is een vergrijzende en krimpende bevolking. Dit zal ook effect sorteren op het taakveld openbare ruimte. Niet alleen ruimtelijk (structuurvisie) maar ook beheersmatig (basiskwaliteit). Een steeds ouder wordende populatie zal andere eisen stellen aan de functionaliteit en inrichting van de openbare ruimte. Beheer en inrichting zullen daar in gezamenlijkheid op moeten inspelen. Het noodzaakt om de komende jaren het begrip basiskwaliteit te herdefiniëren. Naast rationele, technische beheeruitgangspunten dient nadrukkelijker rekening gehouden te worden met de belevingswaarde en functionele kwaliteiten van de openbare ruimte.

Meer openbare ruimte, minder budgetten

De krimp zal onvermijdelijk leiden tot 'transformatie' van de openbare ruimte in woongebieden. Door afname van het aantal woningen en het opschalen van voorzieningen (denk aan: scholen, voetbal- en gemeenschapsaccommodaties) zullen steeds meer 'open plekken' in woonkernen ontstaan. Een trend die nu al waarneembaar is. Tegenover deze (areaal)uitbreiding van openbare ruimte, staat het gegeven dat de inkomsten van de gemeente zullen dalen als gevolg van een substantieel minder aantal belastingbetalers (inwoners). Hiermee ligt er een uitdaging voor toekomstig gebiedsontwikkeling, maar ook voor beheer. Bij gebiedsontwikkeling gaan jaren van voorbereiding vooraf, waarbij het een beheertaak is om in de tussentijd verloedering van dit soort braakliggende terreinen in woonwijken te voorkomen. Omdat de kostenpost niet direct gedekt is, wordt landelijk de oplossing vaak gezocht in bewonersinitiatieven waarbij een tijdelijke invulling wordt toegekend.

4

Financiële toets

4.1 Doelstelling

In dit hoofdstuk worden voor deze onderdelen de volgende financiële stellingen onderzocht:

- De beschikbare financiële middelen passen bij het gemeten beheerniveau.
- De beschikbare financiële middelen liggen in de lijn met de uitgaven van vergelijkbare gemeenten.
- De beschikbare financiële middelen bieden ruimte om in gebiedstypen te differentiëren in beheerniveaus.

De doelstelling van deze financiële scan is het toetsen van de beschikbare financiële middelen aan deze criteria.

De uitkomsten en eventuele constatering uit deze financiële scan in relatie tot de resultaten van de nulmeting van november 2010 en de meting van mei 2011 geven inzicht in de doelmatigheid van de inzet van de beschikbare middelen. Er ontstaat zo een gedegen beeld van de feitelijke en haalbare kwaliteit, gegeven de beschikbare middelen. Daarnaast kunnen hiermee gefundeerde keuzes gemaakt worden als het gaat om een bijdrage in de gemeentelijke ombuigingen, waarbij voor IBOR 1 mln. ombuiging vanaf 2013 gevraagd is.

4.2 Werkwijze

Met direct betrokkenen van de gemeente Sittard-Geleen zijn interviews gehouden. De inzet hiervan was inzicht te krijgen in de werkwijze en de opbouw en het gebruik van de huidige beschikbare middelen (begroting 2011). Daarnaast heeft Cyber de begrotingsposten uit de begroting geselecteerd die van toepassing zijn op het beheer van de openbare ruimte en die onderdeel vormen van de financiële scan. Met behulp van

de resultaten van de interviews is per begrotingspost inzichtelijk gemaakt welke beheerkosten bij welke voorziening horen.

De volgende gegevens zijn gebruikt bij de totstandkoming van de financiële scan:

- Begroting 2011
- Areaalgegevens
- Werkpakketten

4.3 Begrenzing en uitgangspunten financiële scan

Posten die buiten de financiële scan vallen zijn drieledig:

- Alle 'onzichtbare' zaken in de openbare ruimte, zoals de riolering, kabels en leidingen,
- Alle zaken waarin differentiatie in kwaliteit niet gewenst of mogelijk is, of waarin kwaliteit niet in beeld is uit te drukken, zoals gladheidbestrijding, begraafplaatsen, technische staat kunstwerken, sportvelden/complexen, gebouwen e.d.
- Alle indirecte kosten. Binnen de financiële scan vallen alleen de directe kosten. Met directe kosten wordt bedoeld loonkosten en wagenpark. De directe kosten zijn namelijk beïnvloedbaar (de persoon aan de schoffel), in tegenstelling tot de indirecte kosten.

4.4 Resultaten Dagelijks en Groot onderhoud

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de financiële scan weergegeven voor het dagelijks onderhoud (DO) en groot onderhoud (GO). Vervangingen zullen wij separaat behandelen.

Kostenberekening op basis van gewenst profiel				Productenbegroting gemeente	
GROEN	are	€	4.015.689	€	4.704.125
MEUBILAIR	stuk	€	1.164.554	€	965.609
REINIGING	are	€	1.054.544	€	1.940.269
VERHARDING	are	€	4.150.265	€	4.012.474
CIVIELE KUNSTWERKEN	stuk	€	158.908		
WATER	ml	€	142.817		
SUBTOTAAL				€	11.622.477
VAT DO/GO				€	-
TOTAAL				€	11.622.477

Toelichting tabel

Het linker deel van de tabel (oranje) geeft aan wat de huidige situatie is vanuit de opgestelde werkpakketten. Volgens de werkpakketten is een bedrag van circa 10.248.000 euro nodig om het huidige onderhoudsbeeld in de ruimte te verkrijgen.

Het rechter deel van de tabel (blauw) geeft aan welk bedrag in de begroting beschikbaar is. Dat is circa. 11.622.000 miljoen euro. Bij VAT-kosten wordt verstaan de kosten voor voorbereiding, administratie en toezicht, dit zijn de kosten om het werk te kunnen maken.

In theorie het totaalbedrag links gelijk moeten zijn aan het totaalbedrag rechts. In de tabel is echter een verschil aanwezig van ongeveer 8 ton aan euro's. Door kritisch naar de werkwijze en de werkpakketten te kijken is er dus al geld inderdiend.

Voor Bos- en natuurterreinen wordt in 2012 een nieuwe overeenkomst afgesloten met de Bosgroep. Hierbij wordt aangesloten op de kwaliteitskeuzes uit dit plan. Het beheer van verkeersregelininstallaties (VRI) zijn hierin niet meegenomen. Vervangingsbudget voor de VRI's is wel voorzien in het totaal beschikbare IBOR-vervangingsbudget van 6,5 mln. euro.

De bedragen sluiten in grote lijnen aan op de waargenomen kwaliteit, met name de hoge schoonheidsgraad valt positief op en is ook in de begroting afgedekt.

Hierbij opgemerkt dat de kwaliteit een fractie hoger ligt dan de afgesproken B.

Ten opzichte van de quickscan 2010 zijn er enkele verschuivingen:

- Meubilair komt hoger uit door het meenemen van de speeltoestellen.
- Reiniging komt lager uit door een kritischere benadering van de werkgangen (differentiatie in werkgangen op asfalt en elementverhardingen). Hier wordt in de P&C-cyclus in 2012 op teruggekomen.
- Verharding komt hoger uit door verfijning van de arealen (er ligt in Sittard-Geleen in intensieve gebieden relatief veel 'duurdere' verharding (asfalt))

4.5 Resultaten Vervangingen

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de financiële scan weergegeven voor de vervangingen.

Kostenberekening op basis van gewenst profiel			
GROEN	are	€	994.826
MEUBILAIR	stuk	€	1.014.945
REINIGING	are	€	-
VERHARDING	are	€	4.114.533
CMIELE KUNSTWERKEN	stuk	€	230.000
WATER	m1	€	-
VRI	stuk	€	195.693
TOTAAL		€	6.549.997

Toelichting tabel

De tabel geeft de jaarlijkse vervangingsbehoefte volgens de werkpakketten is een bedrag van circa 6.550.000 euro nodig om kapitaalvernietiging en aansprakelijkheidstellingen te voorkomen.

Er is geen vergelijking met de begroting gemaakt aangezien er momenteel nog geen sprake is van een ideaalcomplex (vrijval van kapitaallasten loopt nog niet synchroon met investeringsbehoefte).

De bedragen sluiten in grote lijnen aan op de waargenomen kwaliteit, met name de toenemende achterstanden op onderdelen van de technische staat van het groen en de verharding valt ook in de meting op.

De achterstand van het groen zal deels ingelopen worden door technisch slechte vakken en in beheer dure vakken om te vormen naar goedkoper te beheren groen. Achterstand op verharding loopt met name in de woonwijken verder op. Deze achterstand kan alleen tot stilstand gebracht worden door bv meer reparatievakken in de straat aan te pakken in plaats van het compleet vervangen van de toplaag. Diverse wegen zullen hiermee meer en meer als een lappendeken uit gaan zien en zal vervanging van de toplaag zo lang mogelijk uitgesteld worden. Indien deze werkwijze niet wordt opgepakt zal het achterstallig onderhoud vrijwel altijd leiden tot kapitaalvernietiging.

Bij berekening van de vervangingskosten zijn de bedragen overgenomen die bij Raadsbesluit IBOR 2007 zijn genomen op basis van theoretisch vervangingsmodel.

4.6 Conclusies

Over de stellingen die aan het begin van dit hoofdstuk zijn vermeld, kan het volgende worden gezegd.

De beschikbare financiële middelen passen bij het gemeten beheerniveau.

De budgetten passen meestal bij de gemeten beheerniveaus. Op dagelijks en groot onderhoud zit er enige ruimte. Ruimte die ingezet kan worden voor de ombuigingen. Dit komt in hoofdstuk 6 verder aan de orde. De huidige vervangingsvraag is in werkelijkheid 8,1 mln. iets groter dan het huidige budget van 6,5 mln. Deels is dit te verklaren door indexering en uitbreiding van beheergroepen (speeltoestellen), deels is dit een gevolg van de meting. Binnen de budgetten is echter geen ruimte voor calamiteiten als een vorst- of stormschade of ziektes (bv kastanjeziekte) Hiervoor zal te allen tijde extra budget aangevraagd worden.

De beschikbare financiële middelen liggen in de lijn met de uitgaven van vergelijkbare gemeenten.

Op hoofdlijnen liggen de eenheidsprijzen van Sittard-Geleen gelijk in vergelijking tot vergelijkbare gemeenten. Hierbij is rekening gehouden met grondsoort en stedelijkheidsklasse.

De beschikbare financiële middelen bieden ruimte om in gebiedstypen te differentiëren in beheerniveaus.

Met concrete sturing op Basis (=B)-kwaliteit zal de begroting sluiten, dit wordt in het volgende hoofdstuk verder inzichtelijk gemaakt. Er is ruimte om met de beschikbare middelen (begroting) verder in kwaliteit te differentiëren.

5

Kwaliteitsscenario's en -simulatie

Dit hoofdstuk licht toe welke beheerkeuzes voor de openbare ruimte de gemeente Sittard-Geleen heeft gemaakt en hoe tot deze keuze is gekomen. De beheerkwaliteit is vastgelegd in kwaliteitskaarten (hoofdstuk 4). In de kwaliteitssimulatie is de koppeling tussen kwaliteit, functionele gebieden, beheergroepen en financiën tot stand gekomen.

5.1 Uitgangspunten scenario's

Uitgangspunten voor de scenario's:

- Bedragen uit de scenario's worden vergeleken met de begroting:
 - o Dagelijks onderhoud en Groot onderhoud zijn 1-op-1 overgenomen uit de begroting
 - o Vervanging is de behoefte uit het model gelijkgeschakeld aan de (fictieve) begroting. Wij gaan er van uit dat jaarlijks het volledige bedrag beschikbaar is, de begrotingstechnische vertaling is buiten dit rapport gelaten.
- 'huidige situatie' is huidige kwaliteit (gemeten) en huidige budget op basis van de resultaten van de meting.
- De drie beheerniveaus: Hoog, Basis (=B) en Laag zijn opgebouwd in percentuele verdeling (binnen de kwaliteiten A+, A, B, C en D). Door deze verdeling valt het bedrag lager uit dan op basis van de meting. Dit is terug te zien in de budgetbehoefte bij 'huidige situatie' versus 'Basis'.

5.2 Huidige situatie

Het model van de huidige situatie geeft de uitgangspunten zoals beschreven in hoofdstuk 4, uitgaande van de meting, begroting en werkpakketten. Dit model geeft het volgende beeld.

Gebiedstype		Parels	Woonwijken	Hoofdwegen	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen						
Groen		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Meubilair						
Meubilair		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Reiniging						
Reiniging		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Verharding						
Verharding		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Riolering						
Riolering		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Kolken en (lijn)goten						
Kolken en (lijn)goten		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Civiele kunstwerken						
Civiele kunstwerken		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Water						
Water		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
Sloten						
Sloten		Huidig	Huidig	Huidig	Huidig	Huidig
VERSCHIL		Kwaliteitskeuze				
		Kosten o.b.v. kwaliteitskeuzes			€ 19.549.801	
		Huidige budget			€ 19.849.283	
€ 299.483		OVERIGE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Overige kosten openbare ruimte zoals riolering, afvalinzameling, kunstwerken, gladheidbestrijding e.d.				
		TOTALE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Totale kosten o.b.v. keuzes			€ 19.549.801	
1,5%		Totale kosten huidig budget + overige kosten			€ 19.849.283	

Op dit model is door de werkpakketten en werkwijze kritisch te bekijken al ruim 3 ton inderdiend.

5.3 Basis (=B)

Het beleid uit 2007 geeft een compleet beeld op B aan als uitgangspunt. Dit model is hieronder zichtbaar als referentiemodel.

Gebiedstype		Parels	Woonwijken	Hoofdwegen	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen						
Groen		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Meubilair						
Meubilair		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Reiniging						
Reiniging		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Verharding						
Verharding		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Riolering						
Riolering		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Kolken en (lijn)goten						
Kolken en (lijn)goten		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Civiele kunstwerken						
Civiele kunstwerken		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Water						
Water		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
Sloten						
Sloten		Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Basis=B
VERSCHIL		Kwaliteitskeuze				
		Kosten o.b.v. kwaliteitskeuzes			€ 19.035.575	
		Huidige budget			€ 19.849.283	
€ 813.708		OVERIGE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Overige kosten openbare ruimte zoals riolering, afvalinzameling, kunstwerken, gladheidbestrijding e.d.				
		TOTALE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Totale kosten o.b.v. keuzes			€ 19.035.575	
4,1%		Totale kosten huidig budget + overige kosten			€ 19.849.283	

Dit model geeft ruim 8 ton ruimte. Door kritisch te kijken naar de werkwijze en de behaalde kwaliteit is deze ruimte realistisch. Dit vraagt een striktere sturing op beeld (het profiel), maar dit is zeker haalbaar. In de beleidsmetingen is naar voren gekomen dat met name op beeld hoog gescoord wordt.

5.4 Voorgesteld scenario

Vanuit diverse oefenmodellen is gekeken wat haalbaar en wenselijk is. Meer aandacht aan de woonwijken of meer aandacht voor wegbeheer (niveau Hoog) geven bijvoorbeeld een sterke budgetvraag. Te lage aandacht voor woonwijk en parels (niveau Laag) zouden maatschappelijk weerstand oproepen.

Uitgaande van signalen uit de samenleving en politiek is een voorstel gedaan waarbij een differentiatie wordt voorgesteld. De parels krijgen een hoge ambitie, het buitengebied een lage ambitie. Alle overige gebieden blijven op Basis=B.

Gebiedstype		Parels	Woonwijken	Hoofdwegen	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen						
Groen		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Meubilair						
Meubilair		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Reiniging						
Reiniging		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Verharding						
Verharding		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Riolering						
Kolken en (lijn)goten		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Civiele kunstwerken						
Civiele kunstwerken		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
Water						
Sloten		Hoog	Basis=B	Basis=B	Basis=B	Laag
VERSCHIL		KWALITEITSKEUZE				
		Kosten o.b.v kwaliteitskeuzes				€ 18.916.919
		Huidige budget				€ 19.849.283
		€ 932.364				
		4,7%				
		OVERIGE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Overige kosten openbare ruimte zoals riolering, afvalinzameling, kunstwerken, gladheidbestrijding e.d.				
		TOTALE KOSTEN OPENBARE RUIMTE				
		Totale kosten o.b.v. keuzes				€ 18.916.919
		Totale kosten huidig budget + overige kosten				€ 19.849.283

De uitkomst van dit scenario is dat er ruim 9 ton extra ruimte op de begroting zit, hiermee zou de beoogde taakstelling van 1 mln vanaf 2013 gehaald kunnen worden. Hiermee is een model ontstaan dat recht doet aan een aantal uitgangspunten:

- Er is een differentiatie in kwaliteit
- De kwaliteiten sluiten aan bij de huidige beleving van de inwoners van Sittard-Geleen
- Het voorstel heeft een stevige fundatie in werkpakketten en draagvlak op de afdeling.
- Het voorstel is toekomstgericht en biedt mogelijkheden voor verfijning in bewonersparticipatie.

Aanvullend zullen groenvakken die in beheer duur zijn omgevormd worden naar in beheer goedkoper groen. Bijvoorbeeld: zomer- en wintergoed vervangen door gazon, rozen vervangen door gazon en geen geraniumzuilen meer. Vakken die in technische staat slecht zijn meteen vervangen door in beheer goedkoper groen.

5.5 Communicatie

Een belangrijk onderdeel van het implementatie traject, na besluitvorming door de raad, zal communicatie zijn. Communicatie intern, maar belangrijker nog de communicatie naar de burgers. Was de communicatie naar de bewoners nu vooral sterk gericht op frequenties, zal nu de communicatie sterk op beeld gericht moeten zijn. Welke onderhoudsbeelden kan ik als burger verwachten in mijn straat. Waar wordt groot onderhoud uitgevoerd en wanneer worden elementen vervangen? Allemaal vragen die nu deels via het KCC al beantwoord kunnen worden. Vanuit het beleidsplan wordt nadrukkelijk een goede communicatie als uitgangspunt voor het implementatie traject meegegeven. In dit implementatietraject zullen we eerst de communicatiestrategie uitwerken: welke doelgroepen zijn er, op welke wijze zijn de verschillende doelgroepen te bereiken en welke communicatiemiddelen kunnen per doelgroep worden ingezet. Vervolgens zullen communicatiemiddelen ontwikkeld worden, enkele voorbeelden hierbij zijn:

- Helder uitleg ondersteund met beelden op de website van de gemeente;
- Flyers die de wijkploegen bij zich hebben en die uitgedeeld kunnen worden;
- Artikelen in de regionale kranten;
- Bewonersmetingen en discussie in de wijkplatforms
- Social media.

Bijlage 1 Begrippenlijst IBOR

Ambitieprofiel	De beeldenrange (% A+, A, B, C, D) die mag voorkomen binnen een functioneel gebied.
Beleidsmeting	Het meten van de beheer kwaliteit van de openbare buitenruimte. Met het resultaat kan worden bepaald of de nagestreefde ambitieniveaus daadwerkelijk worden gehaald.
Beheer	Instandhouding
Beheergroep	Een hoofdgroep binnen het beheer van de openbare ruimte, bijvoorbeeld 'verkeer', 'groen' of 'reiniging'. Een beheergroep bestaat uit meerdere onderdelen.
Beheerkwaliteit	Visueel niveau waarop een beheereenheid wordt onderhouden, oftewel de kwaliteit van het integrale beeld dat wordt gerealiseerd met de gepleegde beheermaatregelen.
Beheermaatregelen	Handelingen die voor de beheereenheid worden uitgevoerd voor dagelijks onderhoud en evt. groot onderhoud
Beheerniveau	Het visuele kwaliteitsniveau waarop een beheereenheid wordt onderhouden, oftewel het kwaliteitsniveau van het beeld dat wordt gerealiseerd met de gepleegde beheermaatregelen. Een beheerniveau is opgebouwd uit een aantal kwaliteitsbeelden. Dit betekent dat er een kwaliteitsbeeld A+ voor kan komen, maar ook een A of een B, afhankelijk van het beheerniveau. Bij een beheerniveau hoort dus een range van kwaliteitsbeelden

Dagelijks onderhoud (DO)	Binnen Dagelijks Onderhoud vallen onderhoudsactiviteiten: – die binnen de cycli van een jaar worden uitgevoerd aan voorzieningen, die voornamelijk betrekking hebben op netheid (reiniging, onkruidbeheersing, maaien e.d.), – reparaties aan voorzieningen in kader van “heel” en “veilig” en – acties ten behoeve van calamiteiten met name in het kader van “veilig”.
Functioneel gebied	Aanduiding voor een functioneel of stedenbouwkundig geheel binnen de grenzen van het stadsdeel, bijvoorbeeld ‘hoofdinfrastructuur’, ‘woongebied’ of ‘groengebied’.
Groot onderhoud (GO)	Onderhoudsactiviteiten die meerjaarlijks en planmatig uitgevoerd worden aan voorzieningen, maar niet onder ‘vervangingsonderhoud’ vallen. Hier vallen geen (nood-)reparaties en calamiteiten in kader van “veilig” onder.
Ingrijpmoment	Het vastgestelde moment waarop er beheeringrepen nodig zijn, omdat het geconstateerde beeld buiten van een lagere kwaliteit is dan afgesproken.
Nulmeting	Het meten van de beheerkwaliteit van de openbare buitenruimte.
Referentiebeeld	Realistisch beeld van de kwaliteit die verwacht mag worden.
Vervangingsonderhoud (VV)	Het planmatig één op één vervanging van de voorziening aan het einde van de (technische) levensduur
Werkpakket	Een werkpakket is een set maatregelen ten behoeve van het beheer en onderhoud van een voorziening in de openbare buitenruimte. Aan een werkpakket zijn eenheidsprijzen gekoppeld voor het totaal, voor het type onderhoud (dagelijks onderhoud of groot onderhoud) en per maatregel.

Bijlage 2 Kaart gebiedsindeling

